

Експортні можливості зернової галузі України

С.В. Тимчук, к.е.н., доцент

Н.А. Масловата, студентка 51-зс групи

Уманський національний університет садівництва

У статті досліджується роль зернової галузі, розглядаються експортні можливості України на світовому ринку зернових в розрізі основних видів продукції і зазначаються найбільші вітчизняні фірми-експортери даної продукції.

В статье исследуется роль зерновой отрасли, рассматриваются экспортные возможности Украины на мировом рынке зерновых в разрезе основных видов продукции и указываются крупнейшие отечественные фирмы-экспортеры данной продукции.

In the article the role of the grain industry is examined, an export potential of Ukraine on the world grain market by major products is considered and the largest domestic exporting organizations of these products are indicated.

Зернове господарство відіграє важливу роль в аграрному секторі України, забезпечуючи стабільне постачання населення хлібом і хлібобулочними виробами, а також сировиною для промислової переробки. Виробництво, переробка і експорт зерна в Україні дають суттєві грошові надходження до бюджету і є важливим сектором працевлаштування населення країни.

Проблеми, пов'язані з розвитком зернової галузі України, знайшли широке відображення в аграрній економічній літературі. Актуальним проблемам в зернопродуктовому підкомплексі присвячені наукові розробки відомих українських науковців як П.Т. Саблука, В.І. Власова, С.М. Кваші, В.Г. Андрійчука, В.І. Бойка та ін. Глибокі теоретико-методологічні напрацювання принципів формування та механізму здійснення міжнародної торгівлі знайшли своє відображення у наукових працях Е.Ф. Авдокушина, В.С. Будкіна, О.О. Школьного та інших науковців.

Незважаючи на велику кількість проведених досліджень, все ж таки далеко не всі теоретичні та прикладні проблеми розвитку експортних відносин на ринку зерна України вивчені.

Метою статті є визначення місця України серед інших країн світу при здійсненні експорту зернових культур та розгляд основних експортерів, що діють на ринку України.

Зернове виробництво в Україні є одним з найважливіших джерел багатства держави. У світовому землеробстві зернові культури постійно домінували, а зерно й нині залишається найважливішим і стратегічним продуктом сільського господарства [2, с. 81].

Україна є однією з найбільших виробників зерна в Європі, збираючи щорічно 35-40 млн. тонн. Крім того, за останні десять років країна перетворилась в найбільшого експортера зерна в регіоні.

Таблиця 1

Динаміка експорту основних видів зерна у період

Продукція	Експорт продукції (тис. дол. США)					Відносне відхилення 2012 р. до 2008 р., %
	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	
Пшениця	1605521	1778164	906420	1070292	2358115	146,88
Ячмінь	1405382	730093	740050	537599	693726	49,36
Жито	34	564	10102	1514	2483	7302,94
Овес	2032	722	2672	153	545	26,82
Кукурудза	670163	1012751	785902	1982727	3900047	581,95

Обсяг експорту за кордон ячменю та вівса у 2012 р. скоротився порівняно з базовим 2008 р. на 50,64% і 73,18% відповідно. Проте, обсяг експорту пшениці, жита і кукурудзи, навпаки, – збільшився на 46,88%, 7202,94% і 481,95% відповідно. Основною із причин такого зростання являється те, що більше зарубіжних країн стали купувати українську продукцію.

Головним покупцем українського зерна на даний час є Європейський Союз, посунувши на друге та третє місця таких традиційних покупців, як Єгипет та Саудівську Аравію. За інформацією міністерства аграрної політики, за 2012 р. країни ЄС імпортували вітчизняних зернових на 1,9 млрд. дол., Єгипет - на 1,4, та Саудівська Аравія - на 0,5 млрд. дол. США [1].

Протягом останніх років Україна міцно закріпила свої позиції на зовнішньому ринку серед числа найбільших країн-експортерів зерна, завдяки інтенсивній роботі, в тому числі, українських і міжнародних трейдерів, що

працюють в Україні. Найбільші фірми-експортери, які працюють на вітчизняному ринку представлені на рис. 1.

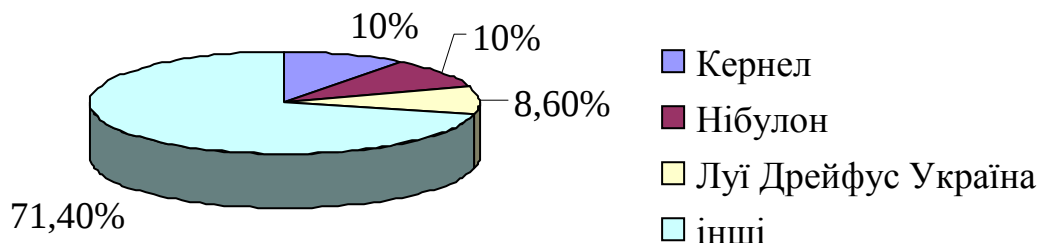

Рис.1. Основні експортери зерна в 2012-2013 МР [3]

Перше місце в списку найбільших експортерів зерна (пшениця, малі зернові, ячмінь, кукурудза) поділили компанії «Кернер» і «Нібулон»: питома вага яких в загальному обсязі експорту складає більше 80%.

У 2013 р. в списку провідних експортерів зерна з'явився найбільший в країні аграрний холдинг Ukrlandfarming. У попередньому маркетинговому році (2011/2012) він практично не експортував зерно. Експортний показник цієї компанії також виріс дуже швидко - до 1,2 млн тонн із практично нульових обсягів у сезоні 2011/2012. Замикає трійку лідерів «Луї Дрейфус Україна» (8,6%) [3].

Зерно для України є стратегічною ринковою продукцією та одним із основних джерел грошових надходжень для сільськогосподарських товаровиробників. Розвиток зовнішньої торгівлі, зокрема нарощування експорту країни на світовому ринку, збільшення або, принаймні, збереження його питомої ваги у світовій торгівлі є надзвичайно важливим чинником функціонування національної економіки будь-якої держави. Зернова галузь є базою та джерелом сталого розвитку більшості галузей агропромислового комплексу та основою аграрного експорту. Основними експортними культурами в Україні залишаються пшениця, ячмінь, кукурудза. На їх долю припадає понад 85% експортних відвантажуваль. Це пов'язано з тим, що виробництво вказаних зернових у нас найбільше, і конкуренція на світовому ринку на них не така вже й велика.

Список літератури:

1. Зануда А. «Врожай-2013: прогнози стають скромнішими» [Електронний ресурс] Режим доступу: www.bbc.co.uk/ukrainian/business/2013/04/130409_ukraine_grain_snow_az.

2. Кириленко І.Г. Формування зернового ринку в Україні: стратегія розвитку / І.Г. Кириленко // Економіка АПК. - 2009. - №9. – С. 79-84.
3. Ковальчук А. «Топ-10 експортерів українського зерна» [Електронний ресурс] Режим доступу: www.forbes.ua/business/1354562-top-10-eksporterov-ukrainskogo-zerna
4. Кондратюк О.І. Стан і перспективи розвитку зернового під комплексу в умовах глобалізації / О.І. Кондратюк // Актуальні проблеми економіки. – 2011. - №6. – С. 37-42.
5. Програма «Зерно України – 2015» [Електронний ресурс] Режим доступу: www.uaan.gov.ua/sites/default/files/zerno.doc.
6. Тимошенко М.М. Стан та перспективи торгівлі України зерном на світовому ринку / М.М. Тимошенко // Всеукраїнський науково-виробничий журнал ЖНАУ Інноваційна економіка. – 2012. - № 32. – С. 298-302.